

FEJESKÁPOSZTA FAJTÁK DOHÁNYTRIPSZ ELLENÁLLÓSÁGÁNAK SZABADFÖLDI VIZSGÁLATA

FAIL JÓZSEF, PÉNZES BÉLA és HUDÁK KRISZTINA

Szent István Egyetem, Kertészettudományi Kar, Budapest

Hazánkban a minőségi fejeskáposzta termesztés egyik korlátozójává vált a dohánytripsz (*Thrips tabaci* Lindeman). Fejesedő állományban a kártevő ellen a rovarölőszeres kezelések nem nyújtanak kielégítő védelmet. A lehetséges védekezési eljárások között a termesztés időzítése és az ellenálló fajták termesztése szerepel. Korábban már beszámoltunk arról, hogy a termesztett fajták ellenállósága nagymértékben különbözik. Ezt kíséreltük meg további adatokkal alátámasztani egy általunk kidolgozott módszer segítségével.

A 2000. és 2001. év vegetációs időszakában 83 fejeskáposzta fajta dohánytripsz ellenállóságát értékeltük az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet tordasi, szarvasi és nyárligeti fajtakísérleti állomásain. Az értékelés alapjául minden fajta esetében 10 betakarításra érett növény fejet alkotó levelei szolgáltak. A károsítás mértékét egy hatfokozatú skála (0–5) alapján állapítottuk meg a leveleken kialakult tünetek bonitálásával. Addig folytattuk az értékelést a fej belseje felé haladva, amíg a tünetek megfigyelhetők voltak. A levelenként feljegyzett skálaértékek súlyozott összegét használtuk az ellenállóság mérőszámaként.

A mindkét évben azonos helyen és közel azonos időben vizsgált fajták összevetésekor a 2001. évben valamivel nagyobb mértékű károsodást tapasztaltunk. Azonban mindkét tenyészidőszakban alacsonyabb értékeket figyeltünk meg a nyár eleji és őszi időszakban, magasabbakat a nyár derekán. Ez a hatás az ellenálló fajták esetében csak a 2000. évben volt kimutatható. Adataink alapján a július elejétől szeptember közepéig terjedő időszak alkalmas a rezisztenciát hordozó és a fogékony fajták biztos elkülönítésére.

A vizsgált fajták között egy sem volt teljesen tünetmentes. Az ellenállónak minősített fajták károsodását jelző mérőszám kevesebb, mint a tizede volt a legfogékonyabb fajtákra jellemző értékeknek. Ez a különbség a nyár eleji és az őszi időszakban mérsékeltebb. Ellenálló minősítést kapott a mindkét évben vizsgált fajták közül a Balashi F₁, a Riana F₁, a Galaxy F₁ és az Autumn Queen F₁. Csak a második évben vizsgált fajták közül ellenállónak találtuk a Delight Ball F₁, a Quattro F₁, a Pict F₁ és az Ammon F₁ fajtákat. Fogékornak bizonyult a Green Gem F₁, a Geronimo F₁, a Hurricane F₁ és a Quisto F₁. Ez utóbbi fajtát, fogékonyága és elterjedtsége miatt a részletesebb rezisztencia vizsgálataink kontroll fajtájaként használjuk.

Megfigyeléseink alátámasztják a termesztés időzítésének jelentőségét a fogékony vagy közepesen ellenálló fajták termesztésében, illetve megerősítik azon feltevésünket, hogy ellenálló fajták a vegetációs időszakban bármikor sikerrel termesztethetők, számottevő dohánytripsz kártétel kialakulása nélkül.